

путем создания отдельных элементов системы его поддержки. При этом существующих объектов инфраструктуры поддержки недостаточно для полного и комплексного удовлетворения потребностей предпринимателей, в том числе в информационном обеспечении, проведении маркетинговых исследований, в офисных и производственных помещениях.

Создание новых объектов инфраструктуры и развитие действующих помогут решить проблемы доступа предпринимателей к необходимой информации по ведению бизнеса, обучающим системам и создадут условия для оперативного получения предпринимателями консультационной, методической и финансовой помощи на всей территории страны.

Необходимо продолжить работу по координации деятельности объектов инфраструктуры предпринимательства в целях исключения дублирования функций и повышения эффективности их работы. Это обеспечит рост занятости за счет повышения спроса на рынке труда на высококвалифицированных специалистов, в первую очередь, в сфере науки и техники за счет увеличения числа рабочих мест на действующих и вновь создаваемых малых предприятиях, насыщение рынка качественными и доступными по цене товарами и услугами через развитие рыночных отношений и создание конкурентной среды; увеличение отдачи от использования муниципальной собственности за счет передачи ее эффективным собственникам в сфере малого предпринимательства.

Литература

1. Портал органов местного самоуправления городского округа Тольятти [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.tgl.ru/>
2. БИЗНЕС ИНКУБАТОР: развитие малого бизнеса, идеи малого бизнеса и план предприятия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://biznesinkubator.ru/>
3. Добрынин А.И., Журавлева Г.П. Роль экономической теории в глобализирующемся мире // Экономика и управление. Спец. вып. (40). – 2009. – № 1/4 – С. 25-27
4. Общественное объединение предпринимателей [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.vdcr.ru/>
5. Ханкова Е. Преференции малому бизнесу // Презент. – 2009. – № 174(3159). – С.3

Надійшла 12.09.2009

УДК 331

Т. П. ПЛІШКА

Хмельницький університет управління та права

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В РЕГІОНІ

Стаття присвячена проблемам інноваційної діяльності промислових підприємств в регіоні. Досліджені основи інноваційної діяльності, проведений аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств у Хмельницькій області в 2006 – 2008 роках, запропоновано шляхи активізації цієї діяльності в регіоні.

The article deals with the problems innovation activity of industrial enterprises in the region. Innovation activity of industrial enterprises base has been analysis in Khmelnytsky region in 2006-2008, ways of activization of innovation activity in the region have been proposed.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційна продукція, інноваційно активні підприємства.

Постановка проблеми. Однією з важливих передумов покращення економічної ситуації в країні та вирішення сучасних проблем у виробництві є активізація інноваційної діяльності, спрямованої на випуск якісної високотехнологічної продукції, конкурентоспроможної як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, переорієнтацією виробничого потенціалу на створення конкурентоспроможних промислових виробництв, розвиток яких залежить від рівня сприйнятливості підприємств до нововведень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням інноваційної діяльності в економіці країни в цілому та в регіонах займаються як у зарубіжній, так і у вітчизняній науковій літературі. Найбільш обґрунтованими є роботи таких вчених: О.А. Алімов, М. Альберт, О.Ш. Амоша, Ю.М. Бажал, Л.К. Безчасний, В.Г. Бодров, Р.В. Бойко, Т.П. Бубенко, М.П. Войнаренко, Л. Водачек, А.С. Гальчинський, М.В. Гаман, В.М. Геєць, С.Н. Зубенко, В.І. Кравець, Щ.Є. Кузьміна, А.С. Музиченко, Л.Ф. Новикова, В.В. Радченко, О.І. Тивончук, Д.М. Черваньов та ін.

Постановка завдання. Проте, незважаючи на досягнення в цій сфері, недостатнім є висвітлення регіональних аспектів інноваційної діяльності промислових підприємств, що і є завданням цієї статті.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна діяльність – це усі наукові, технологічні, організаційні, фінансові і комерційні дії, що реально призводять до здійснення інновацій або задумані з цією метою. До інноваційної діяльності входять дослідження і розробки, не пов'язані прямо з підготовкою конкретної інновації. Під інновацією розуміють введення у вживання будь-якого нового або значно вдосконаленого

продукту (товару або послуги) або процесу, нового методу маркетингу або нового організаційного методу в діяльності підприємства, організації робочих місць або зовнішніх зв'язків. Інноваційна продукція поділяється на нову для ринку та нову для підприємства. Інноваційно активні підприємства – це підприємства, які витрачали кошти на інноваційну діяльність та які реалізовували інноваційну продукцію протягом останніх трьох років.

У 2008 р. інноваційною діяльністю у промисловості області займалися 16 підприємств, або 4,2 % обстежених промислових підприємств, у 2007 р. – 25 підприємств, або 7,3 %, що є найнижчим показником серед регіонів України. Так, частка інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств становить в Україні 13,0 %, Чернівецькій області – 16,9 %, Вінницькій – 16,2 %, Тернопільській – 16,1 %, Рівненській – 11,8 %, Житомирській – 11,4 %. За три роки в Хмельницькій області скоротилась кількість інноваційних підприємств на 6 підприємств, причому з 2007 р. до 2008 р. – на 9 підприємств (табл. 1).

З числа інноваційно активних підприємств 62,5 % реалізовували інноваційну продукцію, 68,8 % – витрачали кошти на впровадження інновацій як нових для підприємства, так і нових для ринку (виконували дослідження і розробки, здійснювали придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, інших зовнішніх знань тощо), 93,8 % – впроваджували інновації.

Таблиця 1

**Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю
у Хмельницькій області в 2006 – 2008 роках**

Показники	Кількість, одиниць			Темп росту (зниження),%		
	2006	2007	2008	2007 до 2006	2008 до 2007	2008 до 2006
Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, усього	22	25	16	114	64	73
з них:						
Мали витрати на інноваційну діяльність	12	16	11	133	69	92
Впроваджували інновації	22	22	15	100	68	68
з них:						
- впроваджували інноваційні види продукції	6	5	5	83	100	83
- впроваджували нові технологічні процеси	4	8	9	200	113	225
Реалізовували інноваційну продукцію	19	20	10	105	50	53

Джерело: Розраховано на основі даних Головного управління статистики у Хмельницькій області.

Активність підприємств щодо інноваційної діяльності значно варіювала як за видами промислової діяльності, так і за регіонами області.

У 2008 р. за видами економічної діяльності найбільша частка належить підприємствам машинобудування – 11,5 % обстежених підприємств галузі були інноваційно активними (у 2007 р. – 19 %), з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції – 9,4 % (у 2007 р. – 13,8 %), металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів – 7,7% (у 2007 р. – 5,3 %). Меншою, ніж у середньому по області, була частка інноваційно активних підприємств у легкій промисловості – 3,4%, у виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води – 2,2 %, у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 2 %. Проте підприємства добувної, хімічної і нафтохімічної промисловості, целюлозно-паперового виробництва, видавничої діяльності, а також підприємства з оброблення деревини та виробництва виробів з деревини (крім меблів) взагалі не займалися зазначеною діяльністю.

Серед регіонів здійснювали нововведення підприємства 3 районів (Деражнянський, Красилівський, Кам'янець-Подільський) та 4 міста (Старокостянтинів, Славути, Хмельницький, Кам'янець-Подільський), де інноваційні роботи виконували 12,5 – 4,3 % підприємств. При цьому підприємства інших 19 регіонів не займалися придбанням та використанням інновацій.

Інноваційна активність залежала і від розміру підприємств: серед підприємств з чисельністю працівників від 1 тис. до 5 тис. осіб виявили інноваційну активність 71,4 % підприємств, від 250 до 499 осіб – 11,1%, від 100 до 249 осіб – 9,2 %, тоді як серед підприємств з чисельністю від 50 до 99 осіб частка інноваційно активних підприємств становила лише 1,1%, а малі підприємства з чисельністю менше 50 осіб не були сприятливі до нововведень.

В 2008 р. на інноваційну діяльність було витрачено 179,5 млн грн (у 2007 р. – 91,9 млн грн), з них 81,8 % припадає на підприємства з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції, 17,1 % – на підприємства машинобудування. Серед регіонів області більше коштів у цьому напрямку витрачали підприємства Кам'янець-Подільського району – 142,5 млн грн (79,4 % загального обсягу інноваційних витрат), м. Хмельницького – 32,5 млн грн (18,1 %).

Майже кожне друге підприємство, з числа інноваційно активних, спрямовувало кошти на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, обсяг яких становив 47,1 млн грн (26,2 % загального обсягу). Понад 60 % витрат у цьому напрямку припадає на підприємства машинобудування.

Чверть інноваційно активних підприємств витратили на виробниче проектування та інші види підготовки виробництва для випуску нових продуктів, впровадження нових методів їх виробництва, маркетинг, рекламу та інше 132,4 млн грн (73,8 % від загального обсягу витрат). На дослідження та розробки, а саме виконання внутрішніх науково-дослідних розробок витрачено незначні кошти – 4 тис. грн, проте три підприємства займалися навчанням свого персоналу саме для розробки та впровадження нових або суттєво вдосконалених продуктів та процесів.

Основним джерелом фінансування інновацій, як і в попередні роки, залишаються власні кошти підприємств, частка яких у загальному обсязі фінансування становила 83,5 %, у 2007 р. – 88,2 % (табл. 2).

Таблиця 2

**Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами
у Хмельницькій області в 2006 – 2008 роках**

Показники	Тис. грн.			Темп росту, %		
	2006	2007	2008	2007 до 2006	2008 до 2007	2008 До 2006
Всього	136248,9	91948,2	179490,7	67	195	132
У тому числі за рахунок: коштів держбюджету і місцевих бюджетів	3000,0	-	-	-	-	-
власних коштів підприємств	66677,9	81090,2	149911,3	122	185	224
коштів інвесторів іноземних держав	41165,0	-	-	-	-	-
кредитів	25406,0	10858,0	29579,4	43	272	116

Джерело: Розраховано на основі даних Головного управління статистики у Хмельницькій області.

За рахунок власних коштів нововведення здійснили 68,8 % інноваційно активних підприємств, серед них кожне друге – це підприємство машинобудування. Для здійснення інновацій промисловість отримала кредити в обсязі 29,6 млн грн (у 2007 р. – 10,9 млн грн). Їх питома вага у загальному обсязі фінансування інноваційних витрат у 2008 р. склала 16,5 %. В основному кредити отримали підприємства машинобудування – 27,2 млн грн, або 91,9 % від загальної суми кредитів. Фінансування інноваційних робіт з державного та місцевих бюджетів у 2007-2008 роках не проводилось. Інноваційна сфера області поки що не стала привабливою для вітчизняних та іноземних інвесторів і їх кошти не вкладалися в промислове виробництво Хмельниччини.

В області розроблена на період до 2010 р. і діє Комплексна програма, яка спрямована на вирішення проблем енергозбереження. У 2008 р. на розробку та впровадження енергозберігаючих технологій на підприємствах області витрачено 73,1 млн грн, економія паливно-енергетичних ресурсів склала 45,1 млн грн.

Протягом 2008 р. реалізовано інноваційної продукції на 58,9 млн грн або 0,6 % загального обсягу реалізованої промислової продукції, з неї 57,9 % – неметалева мінеральна продукція (34,1 млн грн), 36,8 % – продукція машинобудування (21,6 тис. грн). Обсяг інноваційної продукції, поставленої на експорт, становив 22,8 млн грн, з якого в країні СНД – 22,1 млн грн (в 2007 р. відповідно 17,3 млн грн та 15,2 млн грн).

У 2008 р. кращі інноваційно активні підприємства здійснили наступне:

- Хмельницьке державне підприємство «Новатор» впровадило напівавтоматичну лінію іноземного виробництва по виготовленню друкованих плат (в тому числі багатошарових), яка дає можливість впровадження у виробництво технології поверхневого монтажу від мікроелектронних елементів до радіоелементів з використанням сучасних безсвинцевих паяльних паст, флюсів, миючих рідин і лаків. Це дозволило підвищити технічний рівень виробництва друкованих плат та виготовляти плати високої якості.

- Хмельницьке ВАТ АК «Адвіс» для порізки деталей складних контурів товщиною до 150 мм впровадило газо-плазмову порізку металів Інтекс К-Пн, що значно підвищує продуктивність праці. За рахунок компактного розкряку листового металу забезпечується економія матеріалу (до 30 %), енергоресурсів, покращується якість продукції.

- Хмельницьке ТОВ «Нейл» впровадило процес з виготовлення на напівавтоматичному верстаті цвяхів в бобінах. Цвяхи в кількості 200-400 штук зварюються в стрічки, які закручуються в бобіни. Цвяхи в бобінах забиваються в деревину за допомогою пневмопістолетів і використовуються для механізації робіт при виготовленні та ремонті дерев'яних піддонів, щитів та інших дерев'яних конструкцій.

Слід зазначити, що інноваційні процеси позитивно впливають на діяльність підприємств. У 2008 р. проти 2007 р. інноваційно активні підприємства збільшили випуск промислової продукції на десяту частину (в промисловості в цілому спостерігалось зниження на 0,6 %). Приріст обсягів виробництва одержали майже дві третини підприємств.

Водночас, найвагомішими факторами, які перешкоджають здійсненню інновацій, як і в попередніх роках, перш за все, є стан політичної нестабільності в державі, що збільшує ризик будь-якої діяльності;

невпевненість в довгострокових кредитах та високі банківські ставки; відсутність держзамовлень і держгарантій від ризику банкрутства за спожиті банківські кредити на інновацію; відсутність митної профікації державних виробів з метою обмеження імпорتنих аналогів сумнівної якості, але дешевших за ціною. Суттєвим чинником, що стримує інноваційний процес у нашій державі, є відсутність належного фінансового забезпечення інноваційної діяльності, неготовність менеджменту до активних дій у цій сфері, руйнація зв'язків розробників нововведень з виробництвом, а також зниження стимулювання в науці.

Здійснення ефективних регіональних реформ неможливе без впровадження нових концепцій розвитку суспільства. Робота в цьому напрямку потребує повного використання суспільних ресурсів, співробітництва представників влади, науки та бізнесу. Одним із перспективних здобутків Хмельниччини є запровадження кластерної моделі управління регіональною економікою, суть якої полягає в кооперації та об'єднанні усіх компонентів виробничого процесу від постачальників сировини до споживачів кінцевого продукту, включаючи обслуговуючу сферу та спеціалізовану інфраструктуру, представників влади та науки. При цьому, основною метою об'єднання є досягнення конкретного економічного результату, який стосується підвищення ефективності діяльності кожного окремого підприємства, що в цілому сприяє зміцненню та прискоренню розвитку економіки регіону, відродженню вітчизняного виробництва та зацікавленості підприємств інвестувати перспективні проекти.

Державна підтримка інновацій має здійснюватись шляхом:

- 1) визначення та підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального рівнів;
- 2) формування та реалізації загальнонаціональних, регіональних, місцевих та галузевих інноваційних програм;
- 3) удосконалення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності;
- 4) фінансової підтримки виконання інноваційних проектів;
- 5) стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів;
- 6) встановлення пільгового кредитування та оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності;
- 7) підтримки функціонування та розвитку сучасної інноваційної інфраструктури.

Зазначені заходи державної підтримки інновацій тісно взаємопов'язані між собою.

Висновки. Інноваційною діяльністю у промисловості області у 2008 р. займалися 16 підприємств, або 4,2 % обстежених промислових підприємств, що є найнижчим показником серед регіонів України. Найвагомими факторами, які перешкоджають здійсненню інновацій, є стан політичної нестабільності в державі, невпевненість в довгострокових кредитах та високі банківські ставки; відсутність держзамовлень і держгарантій від ризику банкрутства за спожиті банківські кредити на інновацію; відсутність митної профікації державних виробів з метою обмеження імпорتنих аналогів сумнівної якості, але дешевших за ціною. Стимує інноваційний процес у нашій державі відсутність належного фінансового забезпечення інноваційної діяльності, неготовність менеджменту до активних дій у цій сфері, руйнація зв'язків розробників нововведень з виробництвом, а також зниження стимулювання в науці.

Для пожевлення інноваційної ситуації на підприємстві, перш за все, необхідна державна підтримка шляхом визначення та підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального рівнів; формування та реалізації загальнонаціональних, регіональних, місцевих та галузевих інноваційних програм; удосконалення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності; фінансова підтримка виконання інноваційних проектів; стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів; встановлення пільгового кредитування та оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності; підтримка функціонування та розвитку сучасної інноваційної інфраструктури, отримання пільгових кредитів для оновлення технологій на підприємстві та впровадження нових значно удосконалених технологічних процесів, що дозволить значно покращити якість продукції, її технологічні характеристики та конкурентоспроможність. Це, у свою чергу, дасть змогу вийти підприємству на нові ринки збуту і збільшити попит на продукцію, сприятиме поліпшенню інвестиційної привабливості промисловості.

Література

1. Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України: Постанова Верховної Ради України від 13.07.99. № 916-XIV.
2. Войнаренко М.П. Формування та оцінка механізму управління ризиками інноваційної діяльності промислових підприємств / М.П. Войнаренко, Р.В. Скалюк // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2008. – № 5. Т. 2. – С. 135-139.
3. Войнаренко М.П. Формування інноваційно-інвестиційної політики регіонів України на засадах кластерних технологій / М.П. Войнаренко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2008. – № 3. Т. 1. – С. 263-267.

4. Гаман М.В. Державне регулювання інноваційного розвитку України : [монографія] / Гаман М.В. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 388 с.
5. Гаман М.В. Державне регулювання інноваціями: Україна та зарубіжний досвід / Гаман М.В. – К. : Вікторія, 2004. – 312 с.
6. Економічна енциклопедія : в 3 т. Т. 1. / [відп. ред. С.В. Мочерний]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. — 864 с.
7. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2007 рік. – Хмельницький : Головне управління статистики у Хмельницькій області, 2008. – 430 с.
8. Інноваційна діяльність промислових підприємств у Хмельницькій області за 2008 рік. : стат. зб. – Хмельницький : Головне управління статистики у Хмельницькій області, 2009. – 20 с.
9. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку : [навч. посіб.] / Стеченко Д.М. – К. : Вища шк., 2002. – 254 с. : іл.

Надійшла 12.09.2009

УДК 330.322(477)

В. В. ПУХАЛЬСЬКИЙ
Хмельницький національний університет

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розроблено методику оцінки фінансового результату від інвестиційної діяльності за умов трансформації фінансової звітності, що дозволяє виявити резерви збільшення прибутку від інвестиційної діяльності. Даний авторський підхід має практичне впровадження на машинобудівному підприємстві та може бути використаний в діяльності більшості промислових підприємств України.

The method of estimation of financial result is developed from investment activity at the terms of transformation of the financial reporting, that allows to find out backlogs of increase of income from investment activity. Given author approach has practical approbation on a machine-building enterprise and can be used in activity of most industrial enterprises of Ukraine.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, трансформація фінансової звітності, резерви збільшення прибутку від інвестиційної діяльності.

Актуальність теми дослідження. Інвестиції як складова будь-якого бізнесу функціонують на підставі прийнятих управлінських рішень. Для прийняття управлінських рішень необхідна інформація, яка, в свою чергу, потребує перевірки та аналітичної обробки. Прийняття інвестиційних рішень передбачає оцінку ефективності інвестицій. Проблема оцінки ефективності інвестицій постійно знаходиться в полі зору теоретиків і практиків. Незважаючи на значну кількість публікацій з зазначеної проблеми, на сьогоднішній день вони ще неповністю пристосувались до реалій економічного життя. Мова йде про зміни, які відбулися у фінансовій і статистичній звітності у зв'язку з переходом підприємств України на нові Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Ця вагома причина обумовила відсутність діючої методики оцінки фінансового результату від інвестиційної діяльності підприємства.

Постановка завдання. Результативність інвестування є важливою складовою механізмом управління інвестиційною діяльністю підприємства. На даний час відсутня методика, яка в комплексі дає можливість проаналізувати фактичний фінансовий результат від інвестиційної діяльності підприємства, дослідити його вплив на величину прибутку від звичайної діяльності, виявити резерви збільшення прибутку від різних видів інвестиційної діяльності. Тому важливим є розробка і обґрунтування методики оцінки фінансового результату від інвестиційної діяльності за умов трансформації фінансової звітності.

Теоретичне забезпечення реалізації завдання. У нових змінених умовах діяльність підприємства поділяється на звичайну та надзвичайну. Звичайна діяльність поділяється на операційну та іншу звичайну діяльність. Саме інша звичайна діяльність включає інвестиційну [2, с.64]. Кінцевий результат будь-якої діяльності характеризують фінансові результати. Аналіз фінансового результату від інвестиційної діяльності підприємства запропоновано проводити у наступній послідовності, яка представлена на рис. 1.

На першому етапі менеджер отримує вичерпну інформацію необхідну для проведення діагностики фінансових результатів від інвестиційної діяльності підприємства (проводить деталізацію статей 120, 130, 160 ф. № 2; 180 форми № 3 “Звіт про рух грошових коштів” (далі ф. №3) [1, с.26-31]; перевірку узгодженості показників різних форм фінансової звітності; отримує аналітичні дані обліку доходів і витрат).

Розрахунок доходів і витрат загалом і в розрізі складових – необхідний елемент оцінки фінансових результатів від інвестиційної діяльності підприємства. Це важлива складова аналізу, яка в подальшому дозволяє проводити підрахунок позитивного або негативного результату від інвестиційної діяльності підприємства.

Фінансовий результат від інвестиційної діяльності підприємства розраховується порівнянням доходів і понесених витрат і втрат. На наступному етапі проводиться розрахунок і аналіз абсолютних